

El turisme rural, nous reptes. L'Observatori del Turisme Rural

Enric López

Observatori del Turisme Rural del CETT-UB

REBUT: 14 DE DESEMBRE DE 2022 - ACCEPTAT: 15 DE JUNY DE 2023

RESUM

L'Observatori del Turisme Rural (OTR) és un projecte de recerca desenvolupat per Escapadarural.com (plataforma digital especialitzada en turisme rural), el CETT-UB i Netquest (empresa proveïdora de dades per a la investigació de mercats), l'objectiu principal del qual és generar coneixement expert sobre el turisme rural a Espanya, especialment en els àmbits dels turistes i dels propietaris. A través d'un qüestionari en línia administrat a cada univers anterior, hem aconseguit una mostra de més de 16.000 respostes de turistes rurals, i de més de 2.500 de propietaris rurals, cosa que ens permet fer una anàlisi profunda i acurada de totes aquestes dades. Aquest coneixement expert és transferit al sector acadèmic i professional a través de jornades, congressos, seminaris, articles, entrevistes, etc. En aquest sentit, un dels reptes més importants identificats en l'edició del 2021 de l'informe anual de l'OTR és poder mantenir i consolidar la tendència dels turistes en el sentit que han estat aquestes escapades rurals les vacances principals de l'estiu del 2021.

PARAULES CLAU: turisme, rural, observatori, reptes.

Correspondència: Enric López. Escola Universitària d'Hostaleria i Turisme (CETT-UB). Av. Can Marçet, 36-38. 08035 Barcelona. A/e: Enric.Lopez@cett.cat.

Rural tourism, new challenges. The Rural Tourism Observatory

ABSTRACT

The Rural Tourism Observatory (OTR) is a research project developed by Escapadarural.com (a digital platform specialized in rural tourism), the Barcelona School of Tourism, Hospitality and Gastronomy (CETT-UB), and Netquest (a company providing data for market research). The project's primary goal is to generate expert knowledge on rural tourism in Spain, especially with respect to tourists and owners in this field. By means of an online questionnaire addressed to each of these two groups, we obtained a sample of over 16,000 responses from rural tourists, and over 2,500 responses from rural owners, allowing us to make a careful in-depth analysis of all these data. This expert knowledge is transferred to the academic and professional sector through conferences, congresses, seminars, articles, interviews, etc. In this respect, one of the most important challenges identified in the 2021 edition of the annual OTR Report is how to maintain and consolidate the tourist trend which made these rural getaways the leading summer holiday format in 2021.

KEYWORDS: tourism, rural, observatory, challenges.

El turismo rural, nuevos retos. El Observatorio del Turismo Rural

---

RESUMEN

El Observatorio del Turismo Rural (OTR) es un proyecto de investigación desarrollado por Escapadarural.com (plataforma digital especializada en turismo rural), el CETT-UB y Netquest (empresa proveedora de datos para la investigación de mercados), cuyo principal objetivo es generar conocimiento experto sobre el turismo rural en España, especialmente en los ámbitos de los turistas y de los propietarios. A través de un cuestionario *online* administrado a cada universo anterior, hemos conseguido una muestra de más de 16.000 respuestas de turistas rurales, y de más de 2.500 de propietarios rurales, lo que nos permite realizar un análisis profundo y cuidadoso de todos estos datos. Este conocimiento experto es transferido al sector académico y profesional a través de jornadas, congresos, seminarios, artículos, entrevistas, etc. En este sentido, uno de los retos más impor-

tantes identificados en la edición de 2021 del informe anual del OTR es poder mantener y consolidar la tendencia de los turistas en el sentido de que estas escapadas rurales han sido las vacaciones principales del verano de 2021.

PALABRAS CLAVE: turismo, rural, observatorio, retos.

1. Contextualització

Sens dubte, la informació sobre el comportament, les tendències, etc., dels turistes s'ha convertit en un element clau per al disseny d'estratègies competitives de les organitzacions del sector turístic a Espanya, i requereix construir una veritable intel·ligència competitiva (Ritchie i Ritchie, 2002) per aprofitar-la en la màxima potencialitat. I aquestes organitzacions han de tenir en compte diversos àmbits d'informació, ja siguin dades pròpies o provinents de fonts externes, però sempre estandarditzades i fàcilment manejables per reduir la incertesa i permetre la presa de decisions intel·ligent (López i Cendra, 2018).

Així doncs, tenir aquestes dades, aquestes informacions, ens permetrà augmentar el coneixement sobre el nostre objecte d'estudi, en aquest cas, sobre els principals reptes del turisme rural a Espanya, cosa que permet la possibilitat de generar un avantatge competitiu (Cooper, 2006) a les nostres organitzacions turístiques d'aquest àmbit i una ajuda en la seva presa de decisions. En concret, i per a la Segona Jornada Masia i Territori: «Allotjament turístic al món rural» del passat juny del 2022, organitzada per la Institució Catalana d'Estudis Agraris, es destaca en aquesta comunicació el repte de mantenir l'augment global dels turistes rurals i, en concret, d'escollir aquest àmbit rural com a vacances d'estiu, les principals habitualment de l'any.

Per una altra part, és important destacar diversos elements que són característics del sector del turisme rural, com que la motivació principal de fer activitats de turisme rural és el contacte amb la natura i tot el que comporta, així com el motiu que ho ha estat especialment en l'època de pandèmia (Fernández, 2020). Aquesta motivació també és la clau per a un desenvolupament positiu d'aquesta activitat turística (Pitarch-Garrido, 2020) i, en concret, per poder posar en valor els recursos naturals i socioculturals del territori (Cànoves *et al.*, 2017).

Així mateix, és important saber que el propietari és un factor cabdal en el procés positiu de l'experiència turística rural del nostre turista, ja que en reforça la lleialtat (Alves *et al.*, 2019), així com el conjunt d'instal·lacions i serveis al seu abast (Granel, 2020).

I, finalment, l'activitat del turisme rural està directament vinculada amb la dinamització del territori on es desenvolupa, i incorpora aquestes noves destinacions al panorama

turístic espanyol, genera allotjaments específics i la necessitat d'incorporar professionals amb perfils concrets, a més d'exigir la implicació de les administracions públiques, les associacions rurals i altres entitats similars (López, Marchena i Antón, 2011).

2. L'Observatori del Turisme Rural

L'Observatori del Turisme Rural (OTR) és una iniciativa de recerca conjunta, desenvolupada per Escapadarural.com, el CETT-UB i Netquest, que genera coneixement expert i aporta informació de valor sobre el sector del turisme rural a Espanya, tant en l'àmbit de l'oferta (propietaris) com en el de la demanda (viatgers).

L'OTR neix el 2013 amb la vocació d'aportar informació de valor sobre el sector, amb l'objectiu de donar suport a la competitivitat i potenciar l'esperit d'innovació. I fins ara n'hem desenvolupat set edicions, la darrera és la del 2021.

La informació obtinguda per l'OTR està estructurada en dos grans àmbits d'estudi, que s'indiquen a continuació:

a) Els turistes rurals, sobre els quals es pretenen aconseguir els macroobjectius següents:

- Conèixer les tendències de consum en turisme rural.
- Saber el grau de penetració de les eines en línia, abans, durant i després d'un viatge de turisme rural.

b) Els propietaris rurals, sobre els quals es volen aconseguir els macroobjectius següents:

- Identificar la situació general del sector.
- Conèixer el grau de penetració de les eines en línia per promocionar el turisme rural.

Partint d'aquests macroobjectius, l'OTR també es planteja aconseguir objectius d'informació més específics que, com hem comentat anteriorment, ajudin a la presa de decisions de les organitzacions turístiques relacionades amb el turisme rural, com, per exemple:

1. Conèixer les motivacions en l'elecció de la destinació turística rural.
2. Conèixer les valoracions sobre l'allotjament turístic rural.
3. Saber la previsió d'escapades rurals fins al 2022.
4. Conèixer els elements de millora en el procés de reserva actual d'un allotjament rural.
5. Identificar les oportunitats del sector del turisme rural: tendències, territori, etc.

3. Metodologia

Un cop definits els objectius de la investigació, es concreta la metodologia, la qual és únicament la metodologia quantitativa i la tècnica concreta de l'enquesta en línia administrada a subscriptors de la base de dades d'Escapada Rural.

Les dades clau de les fitxes tècniques dels dos universos són les següents:

a) Turistes rurals:

- Univers: 4.421.397 (dada obtinguda de l'Institut Nacional d'Estadística, INE).¹
- Mida de la mostra: 16.395.
- Error mostral: 0,76 %.
- Nivell de confiança: 95 %.

b) Propietaris rurals:

- Univers: 17.217.
- Mida de la mostra: 2.621.
- Error mostral: 1,76 %.
- Nivell de confiança: 95 %.

4. Resultats

Després de l'anàlisi de les dades obtingudes per l'OTR en l'edició del 2021, podem indicar algunes de les informacions aconseguides i que s'han comentat a la Segona Jornada Masia i Territori (juny del 2022):

1. S'observa un augment del nombre de persones que han fet turisme rural el 2021 amb relació al 2020.² En concret, hi ha hagut un augment de 5 punts, i ha passat del 36 % el 2020 al 41 % el 2021, cosa que aporta una perspectiva positiva amb relació al sector i el repte de consolidar aquesta tendència per als propers anys.

2. El turisme rural ha tingut més protagonisme com a opció primària de les vacances principals de l'any, les d'estiu. En concret, per al 62 % del total de persones noves que han fet escapades rurals a l'estiu, aquestes vacances han estat les principals; i per al 57 % dels que ja les van fer el 2020, cosa que reforça el repte de consolidar aquesta tendència en concret.

3. A més, el 100 % d'aquests turistes rurals que han fet les vacances a l'estiu declaren que tenen la intenció de repetir, ja que han estat realment vacances totalment satisfactòries. Un repte més a mantenir per als propers anys.

1. Vegeu <https://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t11/e162eotr/a2019/10/&file=01moo001.px#!tabs-tabla>.

2. Sobre la població espanyola de divuit anys o més.

4. La freqüència de fer escapades rurals al llarg de l'any també s'ha incrementat. En concret, el 2019 els usuaris constants (que fan tres escapades o més l'any) eren un 33 %, i el 2021 ja són un 40%. Sens dubte, és un altre repte que cal reforçar o mantenir els propers anys.

5. Conclusions

L'objectiu principal ha estat aconseguir informació sobre els turistes rurals espanyols que ajudi a la presa de decisions de les organitzacions turístiques relacionades amb el turisme rural, el qual creiem que s'ha aconseguit gràcies a les més de 16.000 respostes del qüestionari en línia, les quals ens han aportat gran quantitat i qualitat d'informació d'utilitat per al sector, així com gràcies als més de 2.500 propietaris que han respost també el qüestionari.

Entre aquestes informacions recopilades, es troben les que donen resposta als objectius específics de l'OTR i, en concret, als relacionats amb les vacances de l'estiu com les principals de l'any presentats a l'apartat de Resultats, aspecte que ha estat el principal d'aquesta contribució a la Segona Jornada Masia i Territori del passat juny del 2022.

Bibliografia

- ALVES, H.; CAMPÓN-CERRA, A. M.; HERNÁNDEZ-MOGOLLÓN, J. M. (2019). «Enhancing rural destinations' loyalty through relationship quality». *Spanish Journal of Marketing - ESIC*, núm. 23 (2), p. 185-204. Doi:10.1108/SJME-09-2018-0041.
- CÀNOVES, G.; BLANCO-ROMERO, A.; PRAT, J.; VILLARINO, M. (2017). *Turismo de interior en España: Productos y dinámicas territoriales*. València: Publicacions de la Universitat de València.
- COOPER, C. (2006). «Knowledge management and tourism». *Annals of Tourism Research*, núm. 33 (1), p. 47-64.
- FERNÁNDEZ, C. (2020). «Astroturismo rural: nuevas experiencias en tiempos pos-Covid-19». A: SIMANCAS, M. R.; HERNÁNDEZ, R.; PADRÓN, N. (coord.). *Turismo post covid-19: Reflexiones, retos y oportunidades*. La Laguna: Cátedra de Turismo Caja Canarias - Ashotel de la Universidad de La Laguna, p. 535-543.
- GRANELL, J. (2020). «Análisis y valoración de la rentabilidad del turismo rural en la provincia de Ávila». *Investigaciones Turísticas*, núm. 19, p. 121-138.
- LÓPEZ, E.; CENDRA, C. (2018). «Big Data para optimizar las decisiones estratégicas de los destinos turísticos. Estudio de caso: Málaga». *International Journal of Information Systems and Tourism (IJIST)*, núm. 3 (2), p. 67-78.

- LÓPEZ, F.; MARCHENA, M.; ANTÓN, S. (2011). *Análisis territorial del turismo y planificación de destinos turísticos*. Coordinació a cura de F. Vera. València: Tirant lo Blanch.
- PITARCH-GARRIDO, M. (2020). «Turismo y vulnerabilidad territorial: capacidad de resiliencia de los diferentes modelos turísticos frente a la crisis pandémica del coronavirus en España». A: SIMANCAS, M. R.; HERNÁNDEZ, R.; PADRÓN, N. (COORD.). *Turismo post covid-19: Reflexiones, retos y oportunidades*. La Laguna: Cátedra de Turismo Caja-Canarias - Ashotel de la Universidad de La Laguna, p. 211-223.
- RITCHIE, R.; RITCHIE, J. (2002). «A framework for an industry supported destination marketing system». *Tourism Management*, núm. 16, p. 439-454.